

5. Статистика щодо продажу та погашення ОВДП. URL:
<https://bank.gov.ua/ua/news/all/uryad-ukrayini-z-pochatku-povnomasshtabnoyi-viyni-zaluchiv-vid-prodaju-ovdp-na-auksionah-353-mlrd-grn-v-ekvivalenti--depozitariy-nbu>

Бороденко Т.

к.е.н., доцент кафедри фінансів імені В. Федосова
Київський національний економічний університет імені Вадима

ПРОБЛЕМИ МИТНОГО ОФОРМЛЕННЯ В УКРАЇНІ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ

За даними останнього опитування Європейської Бізнес Асоціації щодо "Митного індексу" на 2022 рік, відзначається зростання інтегрального показника індексу до 3,17 балів за шкалою з 5 балів. Експерти, які брали участь у дослідженні, найнижчу оцінку виставили якості надання митних послуг, в той час як динаміка рівня корупції на митниці отримала найвищу оцінку. У попередньому опитуванні на 2020 рік індекс склав 3,08 балів [1].

На думку представників бізнесу, основними труднощами у співпраці з митними установами в наш час є відсутність стандартизації митних процедур у різних регіонах, надмірна бюрократія, виявлена у запиті додаткових документів, недотримання митницею вимог законодавства України щодо митної справи або його вільна інтерпретація, відсутність чіткого керівництва з боку центрального органу Державної митної служби.

Підсумовуючи, можна стверджувати, що для українського бізнесу властиві постійні труднощі, які значно ускладнюють процеси інтеграції. Існуючі проблеми включають [2]:

- складність митного контролю, що породжує відсутність прозорості та ефективності у діяльності митних органів;
- відсутність чіткого розподілу обов'язків, що веде до дублювання деяких завдань або паралельного виконання операцій. Джерелом неправильної координації може бути як громіздкість системи, так і відсутність ефективного спілкування між працівниками, підрозділами, відділами;
- недоопрацювання створення єдиної інформаційної системи митного контролю, що іноді призводить до прийняття управлінських рішень на основі недостовірної або неповної інформації про суб'єктів, що беруть участь у зовнішньоекономічній діяльності, або конкретних операціях;
- низький рівень координації роботи між інституціями, що беруть участь у митному контролі;
- несовершенство та неефективність нормативно-правової бази або її недостатня відповідність європейським стандартам і вимогам, що сповільнює інтеграційні та розвиток транскордонної торгівлі між Україною і Європейським Союзом;
- переважання людського фактору та суб'єктивних чинників у ході реалізації митного контролю і аудиту, що сприяє корупції серед працівників.

Нещодавно стало актуальним питання про недостатність суми, необхідної для забезпечення потенційних боргів при проведенні товарів під процедуру спільного транзиту, коли використовується індивідуальна гарантія. Враховуючи цю проблему, Держмитслужба опублікувала пояснення щодо розрахунку суми гарантії під час проведення товарів під процедуру Т1.

Держмитслужба наголошує на тому, що найбільш вигідним способом забезпечення для процедури спільного транзиту є використання загальної гарантії, яка може покривати кілька окремих транзитних операцій одночасно. Тому компаніям рекомендується отримати відповідні дозволи на використання спрощень [3].

Додатково, виявлено, що 37% опитаних компаній зіткнулися з труднощами у коригуванні митної вартості, а 26% зазначили проблеми з перекласифікацією коду УКТЗЕД за рішенням митних органів.

Для України важливішими викликами на поточному етапі є не лише утворення нових нормативно-правових актів з питань митної справи, але й їх практичне застосування. Наприклад, у багатьох розвинених країнах існує принцип "все, що не заборонено, є дозволеним", тоді як в українських умовах переважає імперативний підхід в адміністративно-правових відносинах між суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності та представниками державної влади. Численні скарги підприємців свідчать про випадки, коли прийняття якісних європейських законів не супроводжується їх ефективним впровадженням на практиці. Це призводить до численних судових суперечок між суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності та митними органами, зокрема, у справах про правильність визначення митної вартості, які є одними з найбільш поширених конфліктів. Досвід таких судових суперечок, пов'язаних з коригуванням митної вартості, показує, що варто відмовитися від використання "баз даних", в яких враховується вартість аналогічних товарів, що були ввезені раніше. Такий підхід до визначення вартості імпорту митними органами не враховує ні коливань цін на товари на біржі, ні відмінностей у цінах залежно від країни походження товару, ні особливостей логістики постачання чи обсягів закупівель, і не відповідає європейській митній практиці.

Головними мотивами, що підтверджують необхідність удосконалення процедур митного оформлення продукції, яка відноситься до категорії ризику для підприємств, можна вважати наступні:

- часті затримки під час проходження митного оформлення товарів на митниці через включення товарів до бази даних АСАУР;
- недообґрунтоване присвоєння коду з більш високими митними ставками, відмова митних органів у визнанні заявленого коду товару та неповага до основних правил інтерпретації Української класифікації товарів зовнішньоекономічної діяльності;
- підвищення результативності зовнішньоекономічної діяльності підприємства;

- загроза зменшення відданості клієнтів через нестабільність, пов'язану із постачанням товару;
- потреба у значній кількості додаткових документів при проходженні митного оформлення;
- часті випадки непідтвердженого виправлення митної вартості товару.

Розумно висвітлити основні питання, пов'язані з митним оформленням в Україні, а також шляхи їх врегулювання. (Рисунок 1)

Державна митна служба прийняла зобов'язання здійснити перехід на використання NCTS Фаза 5 до 1 травня 2024 року, враховуючи готовність нового Порталу трейдера та/або брокерського програмного забезпечення до повноцінної взаємодії відповідно до вимог NCTS Фаза 5. Цей підхід у вирішенні проблем у сфері митної справи між державними органами та бізнесом є вдалим прикладом у проведенні структурних реформ управління урядів Європи.

Рисунок 1 – Проблем митного оформлення та їх вирішення.
Джерело: побудовано на основі[5]

Процес реформування митної служби у сфері управління персоналом, на жаль, продовжує залишатися на етапі спроб і помилок. Постійна зміна керівників митних органів, які обіймають посаду тимчасово виконуючих

обов'язки, не сприяла підвищенню ефективності і результативності їх роботи. З метою ефективного виконання покладених завдань на керівника покладаються різні ролі:

- аналітика (стратегічне управління персоналом, визначення стратегічних цілей митного органу, узгодження їх із HR-стратегією);
- комунікатора (заохочення та мотивація працівників митного органу);
- каталізатора змін (трансформація, зміна та оновлення структури державного органу) [4].

Виконання тимчасових обов'язків перешкоджає ознайомленню з колективом, а зміни в організаційній структурі стають причиною відсутності достатнього часу. При аналізі основних аспектів управління державними установами, які включають стандартизацію завдань у спеціальних правових формах, репутацію, довіру та оцінку, комунікації, важливо зауважити, що недостатньо, щоб їх хвалили в соціальних мережах, потрібно, щоб це було результативним. Бо головною метою є бажання фахівців державної служби працювати у митній команді.

Література:

1. Митний індекс оцінка ситуації в митній сфері у 2022 році. URL: [https://eba.com.ua/wp-content/uploads/2023/04/EBA Customs Index 2022 UA.pdf](https://eba.com.ua/wp-content/uploads/2023/04/EBA_Customs_Index_2022-UA.pdf) (дата звернення: 22.04.2024).
2. Авраменко Н.Л., Дорошенко Т.М., Матвеев М.Е. Проблеми митного контролю в контексті європейської інтеграції України. Економіка та держава. 2022. № 1. DOI: 10.32702/23066806.2022.1.55. (дата звернення: 23.04.2024).
3. Результати моніторингу застосування процедури спільного транзиту у липні 2023 року. URL: <https://customs.gov.ua/news/ncts-26/post/rezultati-monitoringu-zastosuvannia-protseduri-spilnogo-tranzitu-u-lipni-2023-roku-1244>. (дата звернення: 20.04.2024).
4. Дорофеева Л. М., Корнева Т. В. Виклики та співпраця на шляху Європейської інтеграції в сфері митної справи. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право. 2023. Том 1. № 80. с. 455-461 DOI: <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2023.80.1.69> (дата звернення: 21.04.2024).
5. Мельник Т. М. Посібник із вдосконалення митної справи та митного регулювання зовнішньої торгівлі в Україні. Розвиток ринкових відносин в Україні. 2015. № 11. С.110-118.

Босюк Ю.

«Фінанси, банківська справа та страхування», 4 курс,
Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана

Славкова А.

к.е.н., доцент кафедри фінансів імені Віктора Федосова
Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД АКЦИЗНОГО ОПОДАТКУВАННЯ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ У КРИЗОВИХ УМОВАХ